

DAZYL EN DE TWEE STENEN BEELDEN

Ed Franck

Martijn van der Linden (ill.)

Davidsfonds/Infodok

(door Lotte Oers)

OVER DE MAKERS

Ed Franck heet officieel Eddy Vrancken. Als kind was hij al een boekenwurm. Hij volgde de lerarenopleiding Engels en Nederlands, en gaf jarenlang les in het college van Hasselt. In 1985 schreef hij zijn debuut als jeugdauteur. Hij schrijft poëzie, fictie en non-fictie voor kinderen van alle leeftijden, en maakte vooral naam als vertaler en bewerker van klassieke werken. Hij besteedt steeds veel zorg aan compositie en taal. Elk boek heeft een eigen stem en stijl, aangepast aan de noden van het verhaal en/of het genre. Ed Franck kreeg al heel wat bekroningen voor zijn boeken. In 1992 en 2001 won hij de belangrijkste prijs voor jeugdliteratuur in Vlaanderen: de Cultuurprijs van de Vlaamse Gemeenschap voor Jeugdliteratuur.

Martijn van der Linden is een Nederlandse illustrator van kinderboeken. Hij studeerde Illustratie aan de Willem de Kooning Academie in Rotterdam en werkt tegenwoordig voor verschillende uitgeverijen. Hij maakt ook prentenboeken samen met zijn vrouw, kinderboekenschrijfster Maranke Rinck. Zijn werk verschijnt in meer dan twaalf landen en won verschillende prijzen, waaronder de Woutertje Pieterse prijs voor *Stem op de okapi*, dat vorig jaar op de nominatielijst van KJV stond.

1. VERHAAL

Fantasie

Materiaal:

- Een touw / ketting en kaartjes "realistisch" en "fantastisch" OF een lange strook papier en een stift
- Kaartjes met de namen van de personages op: Dazyl, Tata, Poli, Otto, het ei, het Hoofd, Laura, Jorre, Zwartjak, Flap-Flap...

"*Dazyl en de twee stenen beelden* leidt ons naar **een kleurrijke wereld vol wonderen** in een taal die fladdert en danst", aldus de achterflap.

- Vraag de juryleden om zo veel mogelijk fantastische elementen op te sommen (pratende dieren, magie en tovenaars, een hoofd met een luik in, voorwerpen op pootjes...)
- Misschien is het zelfs moeilijker om de omgekeerde vraag te beantwoorden: welke elementen uit verhaal zouden wél echt kunnen gebeuren?

Trek een lijn over de tafel (bijvoorbeeld met lange strook papier of met een touw). Schrijf aan de ene kant (of leg een kaartje met daarop) "realistisch" en aan de andere kant "fantastisch". Deel de kaartjes met de personages uit aan de juryleden. Laat elk om de beurt een kaartje voorlezen en overleg waar het kaartje moet komen: is het heel erg realistisch, eerder realistisch, eerder fantastisch of heel erg fantastisch? Leg het kaartje neer langs de lijn, op de plek waar de meeste juryleden zich in kunnen vinden.

- Waar bevinden de meeste kaartjes zich na afloop?
- Kunnen ze concluderen dat er erg veel fantasie in dit boek was? Of vonden ze dat wel meevallen?
- Hebben de juryleden al vergelijkbare boeken gelezen? Zo ja, welke?

- Was dit boek een uitdaging voor hun fantasie? Moesten ze veel moeite doen om het verhaal te volgen? Of was het net heel gemakkelijk en leuk om te lezen?

Personages

Dazyl

- Laat de juryleden zoveel mogelijk antwoorden geven op de vraag "Wie is Dazyl?" Wat is hij? (ontdekkingsreiziger) Wat is zijn doel? (zijn ouders vinden) Wat zijn zijn karaktereigenschappen? (dapper, doorzetter, trouw...). Etc.
- Zouden de juryleden graag net als Dazyl zijn: met vrienden de wereld rondreizen en avonturen beleven?
- Dit boek vertelt slechts één van de vele avonturen van Dazyl. Zouden er voor de juryleden nog meer boeken over Dazyl mogen komen?
- Dazyl wil erg graag zijn ouders vinden, maar daar gaat het boek eigenlijk niet over. Wat denken de juryleden hierover? Zal Dazyl zijn ouders nog terugvinden? Had dit boek daarover moeten gaan of moet er daar een boek over geschreven worden? Wat vinden ze ervan dat ze in het ongewisse gelaten worden of Dazyl zijn ouders zal terugvinden?

Tata, Poli en Otto

- Laat de juryleden elk van Dazyls vrienden beschrijven. Hebben de dieren elk hun eigen karaktereigenschappen? Zo ja, de welke?
- Wat vinden de juryleden ervan dat Dazyls vrienden dieren zijn? Was het een ander boek geweest als Tata, Poli en Otto ook kinderen geweest waren?

De andere personages

- Er is geen illustratie van Het Hoofd, en het enige wat we over hem te weten komen is dat hij een luikje in zijn voorhoofd heeft. Hoe stellen de juryleden zich Het Hoofd voor? Is hij een mens? Bestaat hij enkel uit een hoofd of heeft hij ook een lichaam? Waarom denken ze dat? Wat vinden ze van dit personage? Raar, leuk, origineel, eng...?
- Wat komen we doorheen het boek allemaal te weten over Laura en Jorre? Vinden de juryleden dit sympathieke/leuke personages? Waarom (niet)? Zijn ze het ermee eens dat Dazyl probeert hen te redden, ondanks dat hij hen niet kent?
- In veel verhalen is een tovenaars ofwel goed, ofwel slecht. Hoe zit dat met Zwartjak? Wat maakt hem goed, wat maakt hem slecht? Wat vinden de juryleden ervan dat hij een beetje van beiden is (of geweest is)?
- Dazyl redt Flap-Flap, net zoals hij zijn andere vrienden gered heeft. Maar Flap-Flap reist daarna niet met hen mee. Hoe zou dat komen? Had Flap-Flap met de vrienden moeten meegaan?

Taal

"Dazyl en de twee stenen beelden leidt ons naar een kleurrijke wereld vol wonderen **in een taal die fladdert en danst**", aldus de achterflap.

- Hebben de juryleden tijdens het lezen speciaal op de taal gelet?
- Wat zou bedoeld worden met "taal die fladdert en danst"?
- Vinden de juryleden dat dit klopt, voelde de taal voor hen aan alsof die fladderde en danste?

Besprek volgende omschrijvingen:

- "Stukken zandstrand wisselen af met grote rotspartijen vol mos. Op de top staan kromme dwergboompjes. Beekjes wringen zich tussen de rotsen door en storten zich spetterend in de zee. Dieper het land in golven bossen over de heuvels en heel in de verte torenen drie bergpieken." (p. 15)
- "Een roze muis zit boven op een doodshoofd te piepen. Een keukenmes holt tsjak-tsjak-tsjak! achter een toeter aan. Een vissenstaart zonder lijf flipflapt over de vloer. Een kraai krast woedend naar een slang met een spinnenkop en door de lucht zweeft een tinkelend klokje. Aan de staart van een rondrennend draakje bengelt een lantaarn. Een mossel probeert een oog naar binnen te zuigen en in een hoek krijgt een piepkleine zeemeermin op een cactus." (p. 21-22)
- "Water sijpelt langs de wanden en geeft ze een ijzige glans. Grote ijspegels flonkeren even als de glimwormen voorbijkomen. De rotsen hebben vaak vreemde gezichten, lange armen, druipneuzen,

holle ogen. Waterdruppels tikken in duistere poelen. Steentjes rollen weg en verdwijnen tak-tak-tak! in een spleet.” (p. 63)

- Wat vinden de juryleden van deze omschrijvingen? Zijn ze mooi geschreven? Zijn ze te lang, te kort, net lang genoeg?
- Kunnen de juryleden zich bij het lezen goed voorstellen hoe de ruimte of het landschap eruit ziet? Helpen de omschrijvingen om je in de personages in te leven of vertraagt het het verhaal te veel?
- Hebben de juryleden deze alinea's aandachtig gelezen, of zijn ze er snel doorgegaan om het verhaal te kunnen verder lezen?

Illustraties

Wat valt de juryleden op aan de illustraties?

- De illustraties vullen steeds een volledige pagina, er staan slechts zelden illustraties tussen de tekst. Vinden de juryleden het aangenaam dat de tekst niet onderbroken wordt, of zien ze liever regelmatig illustraties tussen de tekst?
- Aan het begin van elk hoofdstuk staat een illustratie die bij dat hoofdstuk als geheel hoort. Vaak illustreert de tekening dus niet de tekst onmiddellijk ernaast, maar een stuk verhaal dat later in het hoofdstuk volgt. Vinden de juryleden dat storend of net goed?
- De illustraties zijn zwart-wit. Vinden de juryleden dat de illustrator er in die grijstinten in geslaagd is een sfeer mee te geven aan het verhaal? Vinden ze het beter wanneer illustraties in kleur zijn, of zijn zwart-wit illustraties even waardevol?
- Hoe zouden de juryleden de tekenstijl omschrijven? Hoe worden mensen en dieren getekend? Hoe worden landschappen getekend? Staan eerder de mensen, de dieren, of de landschappen centraal?
- Vinden de juryleden dat de illustraties een belangrijke meerwaarde geven aan het verhaal? Waarom (niet)?

2. VERWERKING

Sprookjes

Materiaal:

- Het verhaal van Jorinde en Joringel (zie bijlage)
- Lege kaartjes
- Schrijfgerei

Dit boek wordt omschreven als “een erg leuk sprookje in een modern jasje” (Dettie, Leestafel).

Inderdaad vinden we erg veel sprookjesachtige elementen en thema's in het verhaal terug. Kunnen de juryleden er zelf herkennen? Help hen indien nodig op weg. Uit welke (moderne) sprookjes of andere verhalen herkennen ze deze thema's? (De thema's komen vooral voor in klassieke sprookjes of mythes die minder gekend zijn, dus zie het ruim en laat ook Disney en andere bekende versies of verhalen aan bod komen)

- Twee geliefden die elkaar niet mogen zien: Rapunzel, Pocahontas
- De (slechte) tovenaars: Sneeuwwitje, Doornroosje, De kikkerprins, Hans en Grietje
- Mensen die verstenen / op andere wijze onbeweeglijk worden en moeten bevrijd worden: Frozen, Sneeuwwitje, Doornroosje
- De magische bloem: Belle en het Beest

Lees samen het sprookje over 'Jorinde en Joringel' van de gebroeders Grimm. In bijlage het sprookje uit 'Grimm: volledige uitgave van de 200 sprookjes verzameld door de gebroeders Grimm' met illustraties van Charlotte Dematons (Lemniscaat, 2005).

- Doet dit sprookje de juryleden denken aan het verhaal van Jorre en Laura? Waarom (niet)?
- Zoek samen de gelijkenissen (de naam Jorre, een tovenaars houdt de geliefden uit elkaar, een personage versteent, een magische bloem is de oplossing, de zwerm vogels/vleermuizen...) en

verschillen (geen onwillige vader, personage verandert in een vogel, ook andere meisjes zijn betoverd...)

- Zou de auteur van Dazyl en de twee stenen beelden dit sprookje kennen? Zou hij het misschien zelfs gebruikt hebben als inspiratie om zijn boek te schrijven?

Het is een beetje alsof een aantal elementen uit het sprookje van Jorinde en Joringel door elkaar gehaald werden en zo een nieuw verhaal werden. Kunnen de juryleden hetzelfde doen met een sprookje dat ze kennen?

- Kies samen een bekend sprookje uit.
- Schrijf een aantal losse elementen en thema's uit het sprookje op kaartjes.
- Meng de kaartjes door elkaar en verzin met deze elementen een nieuw verhaal.
- Doe dit eventueel een paar keer opnieuw en maak zo verschillende verhalen van dezelfde elementen.

Wijze les

Het verhaal over de treurwilg, dat Dazyl in het begin van het boek aan zijn vrienden vertelt, bevat een wijze les: "Vrijheid is het allerbelangrijkste" (p. 13).

Hoe zit dat nu met het verhaal van Laura en Jorre, en de zoektocht van Dazyl om hen te bevrijden... Zit er in dit verhaal ook een les? Zo ja, welke?

- Hadden de juryleden na het lezen van dit boek spontaan het gevoel dat er een les in zat, of hebben ze dit gewoon als een leuk verhaal gelezen?
- Moet een sprookje altijd een les hebben?
- Mag er in een verhaal of boek een les zitten? Stoort het hen als een auteur hen duidelijk een les probeert mee te geven, of vinden ze dat net goed?

Op het einde zegt Tata: "Nu houden we zelf niets over aan dit avontuur," waarop Dazyl vraagt: "Niets? Toch drie nieuwe vrienden?" Wat vinden de juryleden hiervan?

- Is dit een boek over vriendschap?
- Zijn Dazyl, Tata, Poli en Otto echte vrienden? Waarom (niet)?
- Zijn Flap-Flap, Zwartjak, Laura en Jorre na dit avontuur echte vrienden van hen geworden? Waarom (niet)?

Waardering

Tinne Geuens schreef op Pluizer het volgende in haar recensie:

*"Die fantasie heb je als lezer wel nodig om het boek te kunnen smaken. Het ene onwaarschijnlijke verhaal gaat over in het andere. Dat zorgt voor een sprookjesachtige sfeer die we niet vaak meer terugvinden anno 2017. **Toch ben ik er zeker van dat dit verhaal enkele kinderen juist omwille van deze reden zo zal aanspreken.** Naast de fascinerende wereld staan ook meer gekende waarden als unieke talenten en vriendschap centraal. **Door die elementen te combineren met de paginagrootte zwart-wit prenten, creëert Ed Franck weer een verhaal dat door menig negenjarige gesmaakt zal worden.**"*

Deze recensent is er duidelijk van overtuigd dat kinderen dit boek zullen waarderen, en wel door de combinatie van volgende elementen:

- o de sprookjesachtige sfeer
- o het feit dat unieke talenten en vriendschap centraal staan
- o de grote zwart-wit prenten

Leg dit voor aan de juryleden. Heeft de recensent een juiste inschatting gemaakt?

- Waarderen de juryleden dit boek (eerder) positief of (eerder) negatief?
- Indien positief: door welke elementen komt dit? Zijn dit de elementen die de recensent aanhaalt of net niet?
- Indien negatief: door welke elementen komt dit? Hebben ze de elementen die de recensent aanhaalt als negatief ervaren, of waren die wel eerder positief?

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.